

## עקבתא דמשיחא in the פורים: The Essence of Adar Shen

(1) תלמוד ירושלמי - מסכת מגילה פרק א הלכה א (דף א:)  
זאת אומרת שמגילת אסתר ניתנה להדרש, רבי חלבו רבי יסא בשם רבי לעזר נאמר כאן דברי שלום ואמת ונאמר להלן אמת קנה ואל תמכור הרי היא כאמיתה של תורה מה זו צריכה סירטוט אף זו צריכה סירטוט מה זו ניתנה להידרש אף זו ניתנה להידרש

(2) פני משה (שם)  
...וכלומר שברוח הקודש נאמרה ולא כסיפור מעשה בעלמא שאין מדקדקין בה...

(3) משנה מסכת מגילה פרק ב משנה א (ע"פ הבעש"ט זי"ע)  
הקורא את המגילה למפרע לא יצא...

(4) חידושי חתם סופר על מסכת מגילה, דף ז. ד"ה ובדרוש אגדה (עמ' מג)

ובדרוש אגדה אמרתי דשנת הנס היה ראוי להתעבר עפ"י חשבון, ונחזון הכן לגזור שמד צדש אדר הראשון כדכתיב [אסתר ג' ז'] לחדש שנים עשר, ולא צ"ג, כדי שלא יגין זכות מרע"ה [כלקמן י"ג ע"ב], שחדשו של מרע"ה הוא בשני כמ"ש מהריטב"ץ בסידור שלו [בדיני חודש אדר, שער הדגים] ע"ש והסתפקו בזמן שצליהם מיום ז' אדר עד הקרבת עומר ע"ש, ומ"מ הכן שמח שמחה גדולה שטכ"פ שם אדר הורע מזליהו של ישראל אבל עכ"פ לא ראה לעשותו צדשו מנחם שלא יגין זכותו, אי נמי משום שחיו [תחלת ימי] המילואים צ"ג אדר הסמוך לניסן, שצאחד צניסן הוקם המשכן [כשמות מ' י"ז] ובאדר שלפניו היו מילואים, והיה ירא שיהיה זכות לישראל זו, וכשגברו מדרכי ואסתר לא עיברו אותו השנה כדי שיאיר חדש המלחמה צדשו של מרע"ה ועל כן הולכו לעבר שנה האחרת ועשו ימי שמחה בשני ואסרו הספד בראשון כי שיהיה גורמים, אמנם העיקר בשני משום מסמך גאולה לגאולה וק"ל רמז).

(5) תלמוד ירושלמי מסכת מגילה פרק א הלכה ה (דף ז.)  
רבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה אותה השנה היתה מעוברת מה טעמ' מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר

(6) קרבן העדה (שם)  
"הוא חדש אדר." ל"ל, אלא ה"ק לחדש י"ב שבכל שנה אבל אתה הוא חדש י"ג.

## 7) קדושת לוי

...והם נגד ייב שבטי ייב, ייב אבני החושן (להלן פסוק כא). וחודש אדר הוא נגד יוסף, וממנו יצאו ב' שבטים אפרים ומנשה, לכך חודש אדר מעובר, ויש לפעמים שני חדשים אדר. ולכן אדר מזל דגים (ס' יצירה פ"ה מתני' ה'; אסת"ר ז', יא), שהוא בחינת יוסף, דכתיב וידגו לרוב בקרב הארץ, וידוע (ברכות כ.). דזרעו של יוסף נמשל לדג, מה דגים שבים מכוסים כך זרעו של יוסף, יבן פרת יוסף בן פרת עלי עין' וידג' בצירוף אתוון בהיפך הוא יגד', הוא מלשון מז"ל, על דרך יגד גדי וסנוק לא (שבת סז:). דבחודש אדר נתרום מזל ישראל (עיין תענית כט:). וכמו ביוסף דהוא ב' שבטים אפרים ומנשה, דמנשה רומז על הצרות ישראל, על דרך יכ' נשני אלקים, ואפרים רומז על הטובות, על דרך יכ' הפרני אלהים' (שם פסוק נב), כך בחודש אדר דהוא נגד יוסף, היה תחילה בחודש הזה צרה גדולה אשר גזר המלך והמן - דהוא מבחינת מנשה, אבל אחר כך נהפך הכל מיגון לשמחה מאפילה לאור גדול - מבחינת אפרים.

## 8) רש"י במדבר פרק י פסוק כה

(כה) מאסף לכל המחנות - תלמוד ירושלמי לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסין היה נוסע באחרונה וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו. אתיא כמאן דאמר כתיבה היו מהלכין, ומפיק לה מן (במדבר ב, יז) כאשר יחנו כן יסעו. ואית דאמרי כקורה היו מהלכין ומפיק לה מן מאסף לכל המחנות.

## 9) דברים פרק כה

(יז) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים:  
(יח) אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים:

## 10) מדרש תנחומא - פרשת כי תצא סימן י

ד"א "כל הנחשלים אחריך" רבי יהודה ורבי נחמיה ורבנן, רבי יהודה אומר כל מי שהיה נכוה היה נישול ורבי נחמיה אומר כל מי שהיה הענן פולטו היה נישול ורבנן אמרי שבט דן שפלטו הענן היו כולם עובדי ע"ג שנאמר "ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים"

## 11) בעל הטורים - דברים כה, יח

כל הנחשלים אחריך. בגימטריא זה היה שבטו של דן.

## 12) תהלים פרק צד

הַנֶּשֶׂא, שֶׁפֶט הָאֶרֶץ; הַשֶּׁבַּ גְּמוּלָה, עַל גְּאִים.

## 13) בעל הטורים - במדבר ב, לא

לאחרונה. שנים במסורה. לאחרונה יסעו. ואידך לא יהיה להם זכרון עם שיהיו לאחרונה (קהלת א יא). שעמלק היה מסרס שבט דן בעון פסל מיכה שעמהם (תנחומא תצא י) יהיה להם זכרון ס"ת המן שגם הוא ביקש לאבד זכרם.

## 14) בעל הטורים - וישלח לב, יב

הצילני נא מיד. ר"ת המן. רמז להמן שיבא להכות אם על בנים כדכתיב (אסתר ג יג) טף ונשים

## 15) שמות פרק יז

(כב) ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חמה מימינם ומשמאלם

**16) קול אליהו – פרשת בשלח, אות נח (הגר"א מווילנא זצ"ל)**

נח) ויבואו בני ישראל בתוך הים כיבשה והמים להם חומה וגו', הנה כאן כתיב חומה מלא, ולהלן בפסוק כ"ט כתיב ובני ישראל הלכו כיבשה בתוך הים והמים להם חמה וגו' כתיב חסר וי"ו, וי"ל הטעם משום דאיתא שפסל מיכה עבר עמהם בים כמ"ש ועבר בים צרה, ובבני דן היה מיכה שהיה לו תחת כנפיו הפסל, וידוע ששכב דן הלך באחרונה שנאמר והמאסף ההולך באחרונה ופירש"י זה שכב דן שהולכים באחרונה, וידוע שכאשר

באו המצרים בים מצד זה עדיין היו ישראל בים וכו' והשתא מתורץ בטוב טעם, בפסוק א' שאמר ויבואו בני ישראל בתוך הים כיבשה שהישראל היו בתוך הים ובני דן ההולכים אחריהם היו עדיין כיבשה, לכן כתיב והמים להם חומה מלא דלא היה עדיין קטרוג חטא כלל וכאותו העת היה המים להם חומה להגן ולהצילם, אולם לבסוף בעלייתם כאשר קצה הראשון מהשבטים עלו מן הים להיבשה ואז היה מחנה דן האחרונים בתוך הים ופסל מיכה עמהם, ובעת

כי הוצרכו מחנה דן לנס לעבור בתוך הים היה הקטרוג איך יעשה הקב"ה ניסא אחר כי התועבה עמהם, וזהו שאמר ובני ישראל הלכו כיבשה הוא הקצה הראשון מהשבטים שכבר היו כיבשה, והאחרונים היו בתוך הים אז המים להם חמה מלא חימה וכעס מרוב הקטרוג:

**17) דברים – פרק כט**

יז פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט, אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלקינו, ללכת לעבד, את-אלהי הגוים ההם: פן יש בכם, שיש פנה ראש ולענה. יח והיה בשמעו את-דברי האלה הזאת, והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשריות לבי, אלך: למען ספות הקנה, את הצמאה. יט לא-יאבה ה', סלח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש תהיה, וקבצה בו כל-האלה תפתיבה בספר הזה; ומחה ה' את שמו, מתחת השמים. כ והבדילו ה' לקעה, מפל שבטי ישראל בכל, אלות הברית, תפתיבה, בספר התורה הזה.

**18) חזקוני – שמות פרק יז, פסוק ט**

"בחר לנו אנשים" שנולדו באדר השני ואין להם לירא ממכשפות שהרי אין בו מזל ובני עמלק מכשפנים הם ויש להם יכולת ביי"ב מזלות ובעת שאין בו מזל אין כשוף מצליח. ד"א בחר לנו אנשים כדי שיהא מספר חיל שלנו ושלהם שווים.

**19) תומכי תמימים על הש"ס (ר' אלכסנדר סנדר יודסין זצ"ל מתל אביב)<sup>1</sup>**

נשאלתי מרבנים גדולים ומאוד חשובים, מדוע לא סימנו סכום הפסוקים דפרשת פקודי כמו בסוף כל הפרשיות, ואי אפשר לומר דזה יכולים לדעת מהסכום הכללי דספר שמות, דהלא בכל פרשה אחרונה מהספרים האחרים כמו בפר' ויחי, בחוקות, מסעי וברכה, אף שגם בהם יכולים לדעת הסכום הפרטי מהסכום הכללי, מ"מ כתבו אצלם גם הסכום הפרטי וגם הסכום הכללי, וכשלא ידעתי מה לענות, אמרתי להם שאפנה בזה לכ"ק אדמו"ר והצדיק והגאון האלוקי האמיתי מהור"ר מנחם מענדל שליט"א [זצוק"ל] שניאורסאהן, ליובאוויטש, והנה מענה קדשו במכתבו: "בהערות, מדוע לא סימנו בסוף פר' פקודי סכום פסוקי הסדרה, הנה יש להפיש בדפוסים הראשונים, כי לדעתי אין זה אלא השמטת המדפים, ונמשך הדבר כן גם אצל שאר המדפיסים שבאו אחריו, ואולי אפשר שהיה כתוב "כלי כל סימן" והכוונה בזה היתה שיש בסדר ז"ב פסוקים (כמנין "כלי כל"), ובא הבחור הועזער ותפס את הענין כפשוטו שאין כאן סימן, והשמיט מלות אלו מחסרון ידיעה